

ANTON RAMOVŠ

### KAMNITA PESTILA V ZAPUŠČINI SLIKARJEV ŠUBICEV

Na moj prispevek o kamnitih pestilih v Loškem muzeju (*Loški razgledi* 35, 1988) se je oglasila Zorka Šubic, hčerka akad. slikarja Mirka Šubica, in sporočila, da hrani tri pestila in večjo marmorno ploščo. Vsa tri pestila in ploščo so uporabljali njeni predniki Šubici pri pripravi barv. Prav je, da tudi tej zapuščini namenimo kratek prispevek.

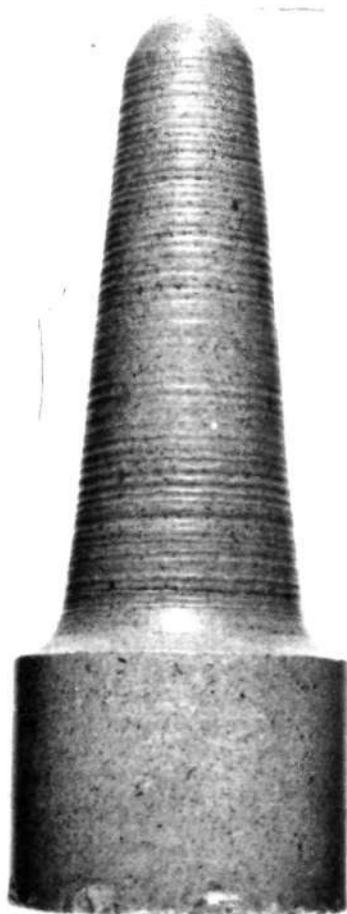
Vsa tri pestila se ločijo med seboj, vsako ima drugačno obliko, so različnih barv in so izdelana iz različnega kamenja. Že to pove, da je vsak izdelek delo drugega kamnoseškega mojstra oziroma delavnice.

Prvo pestilo (*slika 1*) je visoko 13,4 cm, na dnu meri v premeru sedem centimetrov, en centimeter pod vrhom pa ima v prečniku še 2,5 cm. Izdelano je iz črnega gostega apnenca z belo kalcitno žilico v vrhnjem delu. Na zglajeni površini ni nobenih fosilnih ostankov, ki bi morda razodeli starost kamnine. Skoraj gotovo je to pestilo napravljeno iz črnega lesnobrdskega apnenca, ki je bil v prejšnjih stoletjih pogosten gradbeni in okrasni kamen predvsem v Ljubljani in njeni širši okolici. Iz tega zgornjetriasnega (karnijska doba) kamna je tudi zelo lepo izdelan in oblikovan portal v Gorenji vasi v Poljanski dolini.



Drugo pestilo (slika 2) je valjaste oblike in spodaj poševno odsekano. V vrhnjem delu je le malo ožje kot v spodnjem in se že po obliki zelo loči od prvega pestila kegljaste oblike. Največja dolžina tega pestila je devet centimetrov, ob krajšem robu pa ima 7,5 cm. Izdelek je spodaj širok 4,5 cm, en centimeter pod vrhom pa 3,6 cm. Pestilo je izdelano iz belega marmorja, enotne barve, brez temnejših pasov ali kakršnihkoli vključkov. Marmor tega izdelka skoraj gotovo ni iz naših krajev in čisto verjetno je, da tudi ni bil izdelan v katerikoli od slovenskih kamnoseških delavnic. Marmor je najbrž iz Carrare.

Obe pestili izvirata še iz delavnice Janeza Šubica starejšega, »Loškega«, ki je živel od leta 1830 do 1898 in ustvarjal v Poljanah nad Škofjo Loko. Kasneje sta pestili uporabljala njegov sin in vnuk.



3

Na prav poseben način je izdelano tretje pestilo iz zapuščine slikarjev Šubicev (slika 3). Izdelano je iz zgornjega in precej daljšega ročaja in spodnjega kratkega in enakomerno širokega konca. Celo pestilo je dolgo 24 cm, v spodnjem delu meri poprek 8,8 cm; v spodnjem koncu ročaja ima v premeru 16,5 cm, tik pod vrhom, kjer se nehajo krožni grebeni in žlebiči, pa ima v prečniku le še 3,5 cm. Cel ročaj je krožno izžlebljen, stružen s plitvimi krožnimi žlebiči in grebenčki. Tako svojevrstno so ga obdelali zaradi lažjega prijema pestila in zaradi večje moči pri pripravi materiala za barve. To pestilo ima ravno spodnjo ploskev, ki je zglajena, in zglajen je tudi širši spodnji del pestila. Izdelek je iz sivega apnenca, ki sestoji iz drobcev različnih fosilnih ostankov, predvsem školjčnih lupinic in apnenčevega veziva. Kamen je še najbolj podoben krednemu kraškemu apnencu, ki ga lomijo v Lipici in ga prodajajo z oznako Lipica unito. Zelo verjetno je, da je to pestilo iz tamkajšnjega kraškega apnenca. Izdelano je bilo med obema vojnama, njegov lastnik pa je bil akademski slikar Mirko Šubic (1900 do 1976). Ostalo je v njegovi zapuščini in je najbrž edinstveni kamnoseški izdelek te vrste. Prvi dve pestili sta bili v delavnici Mirkovega deda, podobarja in slikarja Janeza Šubica starejšega, »Loškega«. Janez Šubic (1850–1889) in njegov brat Jurij (1855–1890) pa sta delala na tujem in tam tudi umrla.

Iz zapuščine kamnitih izdelkov Mirka Šubica je tudi marmorna plošča s stranicama 57,2 in 5,2 cm, in debela 2,8 cm. Izdelana je iz drobnozrnatega marmorja. Marmor je bel, ima pa sive bolj ali manj vzporedne, krajše in daljše srage in manjša nakopičenja temnejšega materiala. Plošča je fino brušena. Takšen marmor se najde v Cararri in tudi pri Prilepu v Makedoniji. Odkod pa je resnično prišel, ni mogoče z gotovostjo reči, pa tudi ne, v kateri kamnoseški delavnici je bila plošča izdelana.

#### Zusammenfassung

#### DIE STEINERNEN LÄUFER IN DER HINTERLASSENSCHAFT DER MALER ŠUBIC

Aus der Hinterlassenschaft des akad. Malers Mirko Šubic werden drei Steinläufer beschrieben, die er und seine Vorfahren bei der Zubereitung von Malerfarben verwendeten. Jeder Läufer ist anders gestalten und aus anderem Stein gefertigt. Der erste, 13,4 cm lange Läufer (Abb. 1) ist kegelförmig, fast sicherlich aus schwarzem karnischen (Obertrias) Kalk von Lesno Brdo hergestellt. Der zweite, 7,5 bis 9 cm lange Läufer (Abb. 2) ist walzenförmig und unten schräg abgeschnitten. Verfertigt ist er aus weißem Marmor, vermutlich aus Carrara. Beide Läufer stammen noch aus der Werkstatt von Janez Šubic, dem älteren »aus Loka«. Auf besondere Weise ist der dritte, 14 cm lange Läufer (Abb. 3) geformt, der aus Karstkalk von Kreide-Alter ist; er wurde zwischen beiden Kriegen gefertigt und war Eigentum des Malers Mirko Šubic. Aus der Hinterlassenschaft der Steinerzeugnisse von Mirko Šubic stammt auch die größere fein geschliffene Marmorplatte, auf welcher der Maler die Farben zubereitete.